

ΑΝΑΦΟΡΑ

Η πορεία της νομοθετικής ρύθμισης του επαγγέλματος της μουσικοθεραπείας στην Κύπρο

Αντωνία Πλυσή

Ανεξάρτητη επιστήμονας, Κύπρος

Παναγιώτα Καπνίση

Ανεξάρτητη επιστήμονας, Κύπρος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στις 5 Μαΐου 2022, ψηφίστηκε ομόφωνα από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στην Κύπρο, ο νόμος που προβλέπει για την εγγραφή μουσικοθεραπευτών και για άλλα συναφή θέματα [Ν.68(1)2022]. Η παρούσα αναφορά περιγράφει αναλυτικά τη διαδικασία που ακολουθήθηκε από τον Σύνδεσμο Μουσικοθεραπείας Κύπρου (ΣΥ.ΜΟΥ.Κ.) προκειμένου να επιτευχθεί η νομοθετική ρύθμιση του μουσικοθεραπευτικού επαγγέλματος. Πριν αναλύσουμε σε βάθος τη διαδικασία, παρουσιάζουμε μια σύντομη εισαγωγή στην ιστορία της Κύπρου, για να διευκρινίσουμε την ιδιαίτερη πολιτική συνθήκη που επικρατεί στη χώρα. Έπειτα, κάνουμε μια ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη της μουσικοθεραπείας και του μουσικοθεραπευτικού επαγγέλματος στην Κύπρο και εν κατακλείδι περιγράφουμε το κυπριακό συνταγματικό πλαίσιο, καθώς η νομοθετική κατοχύρωση του μουσικοθεραπευτικού επαγγέλματος στην Κύπρο επιτεύχθηκε κυρίως μέσω συνταγματικών διαδικασιών.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Η **Αντωνία Πλυσή** είναι μουσικοθεραπεύτρια, μουσικολόγος και καθηγήτρια κλασικής κιθάρας που ζει και εργάζεται στην Κύπρο. Η Αντωνία πήρε το πρώτο της πτυχίο στις Μουσικές Σπουδές από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και ακολούθως σπούδασε Μουσικοθεραπεία σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο Anglia Ruskin University, Ηνωμένο Βασίλειο, με υποτροφία από την Κυπριακή Δημοκρατία λόγω άριστης επίδοσης. Εργάζεται ως μουσικοθεραπεύτρια στα κρατικά σχολεία ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης της Κύπρου από το 2018 και είναι πρόεδρος του ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. από το 2016. Ως πρόεδρος του ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. δραστηριοποιήθηκε κυρίως στην αναγνώριση της μουσικοθεραπείας ως επάγγελμα υγείας στην Κύπρο και στην επίτευξη μιας κρατικής νομοθεσίας που να διέπει την εγγραφή των μουσικοθεραπευτών. [plysi.antonina@gmail.com] Η **Παναγιώτα Καπνίση** είναι μουσικοθεραπεύτρια και δασκάλα τραγουδιού που ζει και εργάζεται στην Κύπρο από το 2014. Αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου με πτυχίο και μεταπτυχιακό στη Μουσικολογία και τη Μουσική με γαλλική υποτροφία. Στη συνέχεια, ολοκλήρωσε το μεταπτυχιακό της στη Μουσικοθεραπεία στο Πανεπιστήμιο του Roehampton, όπου παράλληλα πήρε υποτροφία για να συνεχίσει τις σπουδές της στην όπερα κατακτώντας δίπλωμα στο κλασικό τραγούδι από το Trinity College of London. Η Παναγιώτα διαθέτει ένα ευρύ φάσμα επαγγελματικής εμπειρίας ως μουσικοθεραπεύτρια, που περιλαμβάνει εργασία στους εξής τομείς: παιδιά και ενήλικες με μαθησιακές και πολλαπλές αναπηρίες, ψυχική υγεία, αποκατάσταση και κέντρα ευγηρίας. Η Παναγιώτα είναι μέλος του συμβουλίου του ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. από το 2019 και έχει εργαστεί ενεργά στη διαδικασία για τη νομοθετική κατοχύρωση του μουσικοθεραπευτικού επαγγέλματος στην Κύπρο. [panagiota.kapnisi@gmail.com]

ΚΥΠΡΟΣ: ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Κύπρος, επίσημα αποκαλούμενη Κυπριακή Δημοκρατία, είναι μια νησιωτική χώρα στην ανατολική Μεσόγειο. Είναι το τρίτο μεγαλύτερο νησί της Μεσογείου και βρίσκεται ανατολικά της Ελλάδας,

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Κύπρος,
νόμος
μουσικοθεραπείας,
νομοθετική
κατοχύρωση,
επάγγελμα υγείας,
νομοθετική ρύθμιση

Ιστορία δημοσίευσης:

Υποβολή 9 Δεκ. 2022

Αποδοχή 18 Μαρ. 2023

Δημοσίευση 13 Οκτ. 2023

νότια της Τουρκίας, δυτικά της Συρίας και βόρεια της Αιγύπτου (WorldAtlas, 2018). Η Κύπρος λόγω της σημαντικής γεωπολιτικής θέσης της, υπήρξε πόλος έλξης για πολλές αποικιακές και κατακτητικές δυνάμεις της Ανατολικής Μεσογείου κατά το πέρασμα των χρόνων (Campbell, 2003). Η τελευταία αποικιακή δύναμη που κατέλαβε το νησί ήταν η Βρετανική από το 1878 μέχρι το 1960.

Το έτος 1960 ήταν ορόσημο στη μακρόχρονη ιστορία της Κύπρου, μιας και για πρώτη φορά η Κύπρος ανακηρύσσεται ανεξάρτητο και κυρίαρχο κράτος για όλους τους κατοίκους του νησιού, όπου κατοικούσαν περίπου 78% Ελληνοκύπριοι, 18% Τουρκοκύπριοι, 1% Μαρωνίτες, Αρμένιοι και Λατίνοι και 3% άλλοι. Παρά την ανεξαρτησία της Κύπρου, διαφωνίες στο σύνταγμα του 1960 οδήγησαν σε επεισόδια μεταξύ Τουρκοκυπριακών και Ελληνοκυπριακών κοινοτήτων και τον αποκλεισμό των Τουρκοκυπρίων σε θύλακες το 1963 (Countrystudies.us, 1963).

Τον Ιούλιο του 1974, ένα πραξικόπημα υποστηριζόμενο από τη στρατιωτική χούντα στην εξουσία στην Ελλάδα ανέτρεψε τη δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση, αναγκάζοντας τον Κύπριο Πρόεδρο να φύγει από τη χώρα (Mallinson, 2005). Αυτή η ενέργεια έγινε η αφορμή για την τουρκική εισβολή στην Κύπρο στις 20 Ιουλίου, η οποία οδήγησε στην κατάληψη του σημερινού εδάφους της κατεχόμενης Κύπρου (βόρειο τμήμα). Η Κυπριακή Δημοκρατία χωρίζεται εκ των πραγμάτων σε δύο βασικά μέρη: την περιοχή υπό τον ουσιαστικό έλεγχο της Δημοκρατίας, που βρίσκεται στα νότια και δυτικά και περιλαμβάνει περίπου το 58% της έκτασης του νησιού, και τη βόρεια (την κατεχόμενη), που διοικείται από την αυτοαποκαλούμενη Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου, που καλύπτει περίπου το 37% της έκτασης του νησιού. Ένα άλλο σχεδόν 5% της έκτασης του νησιού καταλαμβάνεται από τη ζώνη ασφαλείας του ΟΗΕ (Πράσινη Γραμμή) και από το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο διατηρεί τις περιοχές κυρίαρχων βάσεων Ακρωτηρίου και Δεκέλειας (McArthur και συν., 2018).

Μετά από μια μακρά πολυτάραχη πολιτική πορεία, η Κύπρος εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1^η Μαΐου 2004. Σύμφωνα με τους όρους της ένταξής της, ολόκληρο το νησί θεωρείται τεχνικά μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρά τη συνεχιζόμενη διαίρεση του και το γεγονός ότι η κυβέρνηση της Δημοκρατίας δεν έχει επιρροή στο βόρειο τμήμα του νησιού (Ker-Lindsay και συν., 2011).

Βάσει αυτής της σύντομης ιστορικής αναδρομής, διευκρινίζουμε πως στην παρούσα αναφορά, όταν αναφερόμαστε στην Κύπρο, εννοούμε μόνο το επίσημα αναγνωρισμένο νότιο τμήμα. Κατ' επέκταση, αναλύουμε παρακάτω τη διαδικασία της νομοθετικής ρύθμισης του μουσικοθεραπευτικού επαγγέλματος όπως αυτό ασκείται στις περιοχές που ελέγχονται από την επίσημη κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η ΜΟΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ: ΑΠΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ

Το 1987, η Ανθή Αγρότου, η πρώτη Κύπρια μουσικοθεραπεύτρια, επέστρεψε από το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου είχε σπουδάσει μουσικοθεραπεία και δημιούργησε την πρώτη θέση εργασίας στο τομέα της μουσικοθεραπείας στη «Νέα Ελεούσα», ένα ίδρυμα για άτομα με σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες. Το γεγονός αυτό ήταν η απαρχή της μουσικοθεραπείας στην Κύπρο.

Έπειτα, το 1999, με την εφαρμογή του νέου νόμου «περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες» [Ν.113(1)/99], το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προσέλαβε για πρώτη φορά μουσικοθεραπευτές στα κρατικά σχολεία ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης. Σημαντικό ρόλο στη συμπερίληψη της μουσικοθεραπείας στα θεραπευτικά προγράμματα διαδραμάτισε το γεγονός πως η Αγρότου υπήρξε μέλος της «Ειδικής Επιτροπής για Μελέτη Τρόπων Παροχής Βοήθειας στα Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες», η οποία διορίστηκε από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 1992). Η έκθεση της επιτροπής που παραδόθηκε το φθινόπωρο του 1992 αποτέλεσε τη βάση του Νόμου 113(1)/99, ο οποίος ενσωμάτωνε πλέον τα περισσότερα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες στα τυπικά σχολεία (Agrotou, 2008). Η συμπερίληψη της μουσικοθεραπείας στο θεραπευτικό πρόγραμμα των κρατικών σχολείων ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης αποτέλεσε ένα πολύ σημαντικό βήμα, καθώς αντιπροσώπευε την πρώτη ουσιαστική αναγνώριση του μουσικοθεραπευτικού επαγγέλματος στην Κύπρο.

Έκτοτε δημιουργήθηκαν θέσεις εργασίας και σε άλλα πλαίσια, εκτός από τα ειδικά σχολεία, όπως σε ιδρύματα για παιδιά και ενήλικες με σοβαρή μαθησιακή αναπηρία, σε ψυχιατρικές μονάδες και σε οίκους ευγηρίας. Ωστόσο, η πλειοψηφία των μουσικοθεραπευτών στην Κύπρο εργάζεται κυρίως με παιδιά και εφήβους με μαθησιακές δυσκολίες στα κρατικά σχολεία ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης ή ως αυτοαπασχολούμενοι μουσικοθεραπευτές στον ιδιωτικό τομέα.

Σήμερα, ο αριθμός των καταρτισμένων μουσικοθεραπευτών στην Κύπρο έχει φτάσει τους 35. Όλοι είναι απόφοιτοι εκπαιδευτικών προγραμμάτων (επιπέδου πτυχίου ή μεταπτυχιακού) του εξωτερικού όπως ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Φινλανδία και Αυστρία, καθώς δεν υπάρχει κανένα εγχώριο πρόγραμμα εκπαίδευσης στη μουσικοθεραπεία. Αξίζει να σημειωθεί ότι από το 2008 μέχρι το 2016, οι μουσικοθεραπευτές που ήταν απόφοιτοι μεταπτυχιακών προγραμμάτων και όχι πτυχίων αποκλείστηκαν από τα σχέδια υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και δεν μπορούσαν να εργαστούν στα κρατικά σχολεία ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης.

Αυτή η ποικιλομορφία στο εκπαιδευτικό υπόβαθρο των μουσικοθεραπευτών στην Κύπρο και ο αποκλεισμός των μουσικοθεραπευτών με μεταπτυχιακό από τα σχέδια υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού έκανε πιο επιτακτική την ύπαρξη ενός επίσημου νομοθετικού πλαισίου ρύθμισης του επαγγέλματος του μουσικοθεραπευτή. Αυτό οδήγησε στην ίδρυση του ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. το 2010, που ανέλαβε τον ρόλο ενός επίσημου επαγγελματικού φορέα που προωθεί ζητήματα γύρω από τη μουσικοθεραπεία. Άλλα σημαντικά ορόσημα στην πορεία της μουσικοθεραπείας στην Κύπρο ήταν το 2011, όταν ο ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Μουσικοθεραπείας (European Music Therapy Confederation, EMTC) και το 2020, όταν εντάχθηκε στην Παγκόσμια Ομοσπονδία Μουσικοθεραπείας (World Federation of Music Therapy, WFMT).¹

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Η Κυπριακή Δημοκρατία λειτουργεί με προεδρικό σύστημα διακυβέρνησης, όπου ο Πρόεδρος είναι ταυτόχρονα αρχηγός του κράτους και της κυβέρνησης, με την εκτελεστική εξουσία να ασκείται από την κυβέρνηση. Η νομοθετική εξουσία ανήκει τόσο στην κυβέρνηση όσο και στο κοινοβούλιο (Βουλή

¹ Σύνδεσμος Μουσικοθεραπευτών Κύπρου: www.cymta.org

των αντιπροσώπων) και η δικαστική εξουσία είναι ανεξάρτητη από την εκτελεστική και τη νομοθετική.

Κατά συνέπεια, η Βουλή των Αντιπροσώπων είναι το κατ' εξοχήν νομοθετικό όργανο και η νομοθετική της λειτουργία συνίσταται στη θέσπιση, τροποποίηση ή κατάργηση κανόνων δικαίου. Οι προτάσεις νόμου κατατίθενται στη Βουλή με τη μορφή νομοσχεδίων από τους βουλευτές. Κάθε σχέδιο νόμου που υποβάλλεται στη Βουλή πρέπει να συνοδεύεται από μια αιτιολογική έκθεση η οποία περιγράφει τους λόγους που επιβάλλουν την έγκριση ή τροποποίηση ή κατάργηση της σχετικής νομοθεσίας.

Για την πιο εύρυθμη διεκπεραίωση των κοινοβουλευτικών εργασιών, το Σύνταγμα και ο Κανονισμός της Βουλής προβλέπουν τη σύσταση και τη λειτουργία επιτροπών. Η σύνθεσή τους αποφασίζεται από την Επιτροπή Επιλογής και όλα τα πολιτικά κόμματα εκπροσωπούνται δεόντως. Οι κοινοβουλευτικές επιτροπές χωρίζονται σε μόνιμες, που αντιστοιχούν στα αντίστοιχα Υπουργεία και σε άλλες προσωρινές, *ad hoc* (επί τούτου) ή ειδικές. Στην περίπτωση των μουσικοθεραπευτών, η διερεύνηση του θέματος της νομοθετικής ρύθμισης του επαγγέλματος ανατέθηκε στην Επιτροπή Υγείας.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ²

Οι προσπάθειες για τη νομοθετική ρύθμιση του επαγγέλματος του μουσικοθεραπευτή ξεκίνησαν από το 2010, από την λεγόμενη «Ομάδα πρωτοβουλίας για τη Μουσικοθεραπεία».³ Το πρώτο βήμα αυτής της προσπάθειας ήταν η διαμόρφωση μιας νομοθετικής πρότασης σε συνεργασία με δικηγόρο. Ακολούθως, η νομοθετική πρόταση κατατέθηκε στην Επιτροπή Υγείας της Βουλής με την απαραίτητη αιτιολογική έκθεση, η οποία επεξηγούσε αναλυτικά την αναγκαιότητα θέσπισης νομοθεσίας για το επάγγελμα του μουσικοθεραπευτή. Το 2013, ο ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. υπέβαλε ξανά τροποποιημένη νομοθετική πρόταση στην Επιτροπή Υγείας, ωστόσο, όλες οι διαπραγματεύσεις σχετικά με τη νομοθετική ρύθμιση απέβησαν άκαρπες. Η κύρια αιτία για την οποία δεν προχώρησε η διαδικασία ήταν γιατί ο Παγκύριος Σύλλογος Ψυχολόγων (ΠΑ.ΣΥ.ΨΥ.) εναντιώθηκε υποστηρίζοντας πως οι μουσικοθεραπευτές δεν είναι καταρτισμένοι επαρκώς για να αναλαμβάνουν περιστατικά με θέματα ψυχικής υγείας. Στήριξαν το επιχείρημα τους στο γεγονός πως οι περισσότεροι μουσικοθεραπευτές ήταν απόφοιτοι διετών μεταπτυχιακών προγραμμάτων και όχι πτυχίων, αγνοώντας το γεγονός πως σχεδόν σε ολόκληρη την Ευρώπη η μουσικοθεραπεία διδασκόταν κατά κύριο λόγο υπό αυτή τη μορφή.

Το 2020, ο ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. εργάστηκε πιο εντατικά πάνω στο θέμα της νομοθετικής ρύθμισης του επαγγέλματος, μιας και δεν υπήρχαν πλέον περιθώρια αναβολής του. Μερικοί από τους λόγους που επέβαλαν άμεσα την ύπαρξη νομοθεσίας ήταν: 1) ο αυξανόμενος αριθμός μουσικοθεραπευτών στη χώρα, 2) η αύξηση της ζήτησης για υπηρεσίες μουσικοθεραπείας, 3) οι πολλές καταγγελίες σχετικά με άτομα που παρουσίαζαν τους εαυτούς τους ως μουσικοθεραπευτές, ενώ δεν ήταν, και τα οποία

² Τα γεγονότα επιβεβαιώνονται από την έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας για την πρόταση νόμου «Ο περί Εγγραφής Μουσικοθεραπευτών και για Άλλα Συναφή Θέματα Νόμος του 2021» (βλ. Κυπριακή Δημοκρατία, 2022α).

³ Τα άτομα αυτής της ομάδας αργότερα δημιούργησαν τον ΣΥ.ΜΟΥ.Κ..

εργάζονταν σε ιδρύματα ή άλλες δομές που σχετίζονται με ευάλωτες ομάδες. Δυστυχώς, λόγω της έλλειψης νομοθετικής κατοχύρωσης, ο Σύνδεσμος δεν μπορούσε να παρέμβει, έτσι τα άτομα αυτά δρούσαν ανενόχλητα, και 4) η συμπερίληψη της μουσικοθεραπείας στο Γενικό Σύστημα Υγείας (ΓΕΣΥ), πράγμα που είχε ήδη γίνει για συναφή επαγγέλματα υγείας (βλ. Παράρτημα).

Από το Φεβρουάριο του 2020 μέχρι και το Μάρτιο του 2021 τα μέλη του Κεντρικού Συμβουλίου του ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. προσέγγιζαν βουλευτές από διαφορετικές πολιτικές παρατάξεις, οι οποίοι ήταν μέλη της Επιτροπής Υγείας, προκειμένου να τους παροτρύνουν να προωθήσουν τη νομοθετική πρόταση. Οι συνεχόμενες πιέσεις προς τους βουλευτές τελικά απέδωσαν και το Μάρτιο του 2021, η Επιτροπή Υγείας της Βουλής διοργάνωσε την πρώτη επίσημη συνεδρίαση σχετικά με τον «Περί εγγραφής Μουσικοθεραπευτών και άλλα συναφή θέματα νόμο». Η Επιτροπή Υγείας κάλεσε τους σχετικούς κρατικούς φορείς όπως μεταξύ άλλων το Υπουργείο Υγείας Κύπρου, το Κυπριακό Συμβούλιο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ.)⁴, το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας Κύπρου (Υ.Π.Π.Α.Ν.), το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Υ.Ε.Κ.Α.), τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας και τον ΠΑ.ΣΥ.ΨΥ., να συμμετάσχουν και να τοποθετηθούν επί του θέματος.

Στην πρώτη συνάντηση, όλοι οι φορείς εξέφρασαν τις απόψεις και τις ανησυχίες τους. Αρχικά, ο εκπρόσωπος του Υ.Π.Π.Α.Ν., υποστήριξε την αναγκαιότητα θέσπισης νομοθεσίας δηλώνοντας ότι: «Οι μουσικοθεραπευτές εργάζονται εδώ και 20 χρόνια στα κρατικά σχολεία ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης και είναι ευρέως αποδεκτό ότι έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη θεραπευτική διαδικασία των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες» (Βουλή, 2021). Έπειτα, το ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ. επεσήμανε ότι προκειμένου να αποδεχτεί τη νομοθετική πρόταση, αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ίδια κριτήρια αναφορικά με την αναγνώριση των τίτλων σπουδών των υποψηφίων με αυτά που θέτει το ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ. Επιπλέον ο ΠΑ.ΣΥ.ΨΥ. εξέφρασε ορισμένες ανησυχίες κυρίως για τη διαδικασία παραπομπής που πρέπει να ακολουθείται προκειμένου ένα άτομο να λάβει υπηρεσίες μουσικοθεραπείας και τη διατύπωση του ορισμού της μουσικοθεραπείας. Επιπρόσθετα, ο ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. υπέβαλε υπόμνημα (βλ. Παράρτημα) συνοδευόμενο από επιστολές υποστήριξης από γιατρούς, συναφή συλλόγους και θεραπευτικά πλαίσια όπου παρέχονταν υπηρεσίες μουσικοθεραπείας. Τέλος, ο πρόεδρος της Επιτροπής Υγείας ανακοίνωσε ότι η ρύθμιση του επαγγέλματος του μουσικοθεραπευτή φαίνεται να είναι σημαντική και ανέθεσε τη διαμόρφωση του νόμου στο Νομοθετικό Τμήμα του Υπουργείου Υγείας.

Το επόμενο σημαντικό βήμα στη διαδικασία της νομοθετικής κατοχύρωσης ήταν η διαμόρφωση του νόμου σε συνεργασία με το Νομοθετικό Τμήμα του Υπουργείου Υγείας. Μέλη του Κεντρικού Συμβουλίου του ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. συνεργάστηκαν στενά με τα αρμόδια στελέχη του Υπουργείου Υγείας και τροποποίησαν την αρχική νομοθετική πρόταση ακολουθώντας τα πρότυπα των νόμων για άλλα επαγγέλματα υγείας. Κρίσιμα σημεία στη διαδικασία διαμόρφωσης του νόμου ήταν ο καθορισμός των ακαδημαϊκών προσόντων που πρέπει να κατέχει ένας μουσικοθεραπευτής για να εγγραφεί, ο ορισμός της μουσικοθεραπείας και το Συμβούλιο Εγγραφής.

⁴ Το ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ. είναι το αρμόδιο σώμα της Κυπριακής Δημοκρατίας για την ακαδημαϊκή αναγνώριση τίτλων σπουδών που απονέμονται από αναγνωρισμένα ιδρύματα ανώτερης ή ανώτατης εκπαίδευσης ή από αξιολογημένα/πιστοποιημένα προγράμματα σπουδών.

Η επίτευξη συμφωνίας σχετικά με τα ακαδημαϊκά προσόντα ήταν πολύ δύσκολη, καθώς οι μουσικοθεραπευτές στην Κύπρο προέρχονται από διαφορετικά εκπαιδευτικά προγράμματα, με διαφορετικά πρότυπα. Μετά από έρευνα και ανάλυση των πλείστων εκπαιδευτικών προγραμμάτων από όπου υπήρχαν απόφοιτοι μουσικοθεραπευτές στη χώρα (Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Φινλανδία και ΗΠΑ), ο ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. και η νομοθετική υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας κατέληξαν στα εξής (βλ. Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος, 2022):

1. «Πρόσωπο δικαιούται να εγγραφεί στο Μητρώο εάν ικανοποιήσει το συμβούλιο ότι είναι κάτοχος α) πανεπιστημιακού τίτλου ισότιμου και αντίστοιχου προς πτυχίο στη μουσικοθεραπεία⁵ αναγνωρισμένου βάσει του περί Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης και Παροχή Σχετικών Πληροφοριών Νόμου, το οποίο περιλαμβάνει εποπτευόμενη πρακτική άσκηση που να συνάδει με τα εκάστοτε κριτήρια του Συμβουλίου ή β) πανεπιστημιακού διπλώματος ή ισότιμου πτυχίου στη μουσικοθεραπεία μη αναγνωρισμένου βάσει του περί Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης και Παροχή Σχετικών Πληροφοριών Νόμου, το οποίο περιλαμβάνει εποπτευόμενη πρακτική άσκηση που να συνάδει με τα εκάστοτε κριτήρια του Συμβουλίου και άδεια ασκήσεως επαγγέλματος, η οποία ισχύει κατά το έτος που υποβάλλεται η αίτηση εγγραφής στο μητρώο, η οποία εκδίδεται από κράτος μέλος ή Τρίτη χώρα όπου το επάγγελμα είναι νομοθετικά κατοχυρωμένο» (σσ. 857-858).⁶
2. «Η Μουσικοθεραπεία σημαίνει το επάγγελμα υγείας κατά την άσκηση του οποίου χρησιμοποιούνται τεκμηριωμένες μουσικοθεραπευτικές πρακτικές, οι οποίες στηρίζονται στη χρήση της μουσικής και των στοιχείων της, προκειμένου να επιτευχθούν εξατομικευμένοι θεραπευτικοί στόχοι για τη βελτίωση της υγείας και της λειτουργικότητας του ατόμου στον κοινωνικό, επικοινωνιακό, μαθησιακό, ψυχικό, συναισθηματικό και σωματικό τομέα» (σελ. 854).
3. «Το Συμβούλιο Εγγραφής θα αποτελείται από επτά εκπροσώπους: (α) τρεις εγγεγραμμένους μουσικοθεραπευτές οι οποίοι κατέχουν θέση στη δημόσια εκπαιδευτική υπηρεσία, υπηρετούν στο Υ.Π.Π.Α.Ν. και ασκούν το επάγγελμα για τουλάχιστον 3 έτη, (β) τρεις εγγεγραμμένους μουσικοθεραπευτές οι οποίοι ασκούν ιδιωτικώς το επάγγελμα για τουλάχιστον 3 έτη και εκλέγονται από τη γενική συνέλευση του Συλλόγου, και (γ) 1 λειτουργό του Υπουργείου Υγείας» (σελ. 855).

⁵ Το ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ. από το 2016 αξιολογεί τα μεταπτυχιακά μουσικοθεραπείας μέσω μίας φόρμουλας ισοτιμίας/αντιστοιχίας. Σύμφωνα με αυτή τη φόρμουλα γίνεται συνεκτίμηση του πρώτου πτυχίου (Bachelor) του κάθε υποψηφίου (συνήθως πτυχίου στις μουσικές σπουδές) και του μεταπτυχιακού (Master) του στη μουσικοθεραπεία και ακολούθως, εάν πληροί τα κριτήρια, δίνεται πανεπιστημιακός τίτλος ισότιμος/αντίστοιχος προς πτυχίο στη μουσικοθεραπεία. Αυτό έγινε λόγω των σχεδίων υπηρεσίας του Υ.Π.Π.Α.Ν. όπου προκειμένου κάποιος μουσικοθεραπευτής να εργαστεί στα κρατικά σχολεία ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης απαιτούν πτυχίο στη μουσικοθεραπεία.

⁶ Σε αυτή την περίπτωση μουσικοθεραπευτές που είναι απόφοιτοι π.χ. μεταπτυχιακών προγραμμάτων (Master) και κατέχουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος από χώρα όπου το επάγγελμα είναι νομοθετικά κατοχυρωμένο (π.χ. Ηνωμένο Βασίλειο) θα δικαιούνται να εγγραφούν στο μητρώο χωρίς να είναι απαραίτητο να περάσουν από τη διαδικασία συνεκτίμησης του ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ..

4. Οι εγγεγραμμένοι μουσικοθεραπευτές θα πρέπει να παρέχουν αποδεικτικά στοιχεία συνεχής επαγγελματικής εκπαίδευσης, τουλάχιστον 30 ωρών, κάθε δύο χρόνια με την ανανέωση της άδειας ασκήσεως.
5. Ο Σύλλογος Εγγεγραμμένων Μουσικοθεραπευτών και Πειθαρχική Επιτροπή συγκροτείται εντός 6 μηνών από την ψήφιση του νόμου.

Τον Ιούνιο του 2021 εκλέχτηκε νέος πρόεδρος της Επιτροπής Υγείας, ο οποίος πρότεινε στο ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. να αποσύρει την αρχική πρόταση νόμου και να καταθέσει εκ νέου την πρόταση που είχε διαμορφωθεί σε συνεργασία με τη νομοθετική υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας. Ο νέος πρόεδρος θεωρούσε ότι με αυτόν τον τρόπο θα είχαν την υποστήριξη περισσότερων μελών της Επιτροπής, καθώς η νέα πρόταση ήταν πιο ολοκληρωμένη και είχε ελεγχθεί από το αρμόδιο Υπουργείο Υγείας και τις σχετικές υπηρεσίες του κράτους.

Τον Οκτώβριο του 2021 η Επιτροπή Υγείας συνεδρίασε ξανά για να προχωρήσει τις διαδικασίες σχετικά με την πρόταση νόμου που καταθέσαμε. Σε αυτή τη συνεδρία καλέστηκαν όλοι σχετικοί κρατικοί φορείς και εκπρόσωποι του ΠΑ.ΣΥ.ΨΥ. Σε αυτή τη συνάντηση και προ εκπλήξεως του ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. οι εκπρόσωποι του ΠΑ.ΣΥ.ΨΥ. έφεραν κάποιες ενστάσεις σχετικά με τον ορισμό της μουσικοθεραπείας και τον τρόπο που οι μουσικοθεραπευτές μπορούν να ασκήσουν το επάγγελμα τους. Συγκεκριμένα ανέφεραν:

Μη παροχή δυνατότητας αυτόνομης άσκησης καθηκόντων. Πάντοτε κατόπιν παραπομπής από επαγγελματίες στο τομέα της ψυχικής υγείας και στα πλαίσια λειτουργίας διεπαγγελματικής ομάδας η οποία θα έχει και την ευθύνη του ευρύτερου θεραπευτικού σχεδιασμού και επιστημονικής εποπτείας των οποιονδήποτε παρεμβάσεων. (Βουλή, 2021)

Αυτή η τοποθέτηση θεωρήθηκε από το ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. άκρος λανθασμένη μιας και θα παρεμπόδιζε την άσκηση της μουσικοθεραπείας ως αυτόνομο επάγγελμα υγείας. Οι εκπρόσωποι του ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. ξεκαθάρισαν ότι πάντοτε εργάζονται στα πλαίσια διεπαγγελματικού θεραπευτικού σχεδιασμού και πως δε χρειάζονται όλα τα περιστατικά παραπομπή από επαγγελματία της ψυχικής υγείας μιας και δεν αφορούν αποκλειστικά άτομα με ψυχικά νοσήματα. Μετά από αυτή την εξέλιξη, η αναπληρώτρια πρόεδρος της Επιτροπής μας παρότρυνε να κάνουμε μια κοινή συνάντηση ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. και ΠΑ.ΣΥ.ΨΥ. έτσι ώστε να επιλυθεί η διαφωνία και να μπορέσει να προχωρήσει η Επιτροπή Υγείας στο μετέπειτα στάδιο.

Μέλη του ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. προχώρησαν σε συνάντηση με τον ΠΑ.ΣΥ.ΨΥ. και αρχικά συμφώνησαν να προστεθεί στο εδάφιο που αναφέρετε στην άσκηση του επαγγέλματος του μουσικοθεραπευτή η εξής πρόνοια: «Μόνο σε ότι αφορά πολίτες με ποικίλα προβλήματα ψυχικής υγείας να γίνεται παραπομπή από ψυχίατρο ή κλινικό ψυχολόγο προκειμένου να λαμβάνουν υπηρεσίες μουσικοθεραπείας» (Βουλή, 2021). Ακολούθως, στάλθηκε υπόμνημα από το ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. προς την Επιτροπή Υγείας με τις τροποποιήσεις που συμφωνήθηκαν. Παρόλες τις ενέργειες του ΣΥ.ΜΟΥ.Κ., ο ΠΑ.ΣΥ.ΨΥ. κατέθεσε εκ νέου υπόμνημα προς την Επιτροπή Υγείας όπου διευκρίνιζε ότι επιμένουν στην αρχική τους θέση και πως θεωρούν πως η μουσικοθεραπεία δεν μπορεί να λειτουργήσει ως

αυτόνομο επάγγελμα υγείας. Τελικά, η πράξη του ΠΑ.ΣΥ.ΨΥ. να προχωρήσει σε διαφορετική τοποθέτηση ενώ αρχικά είχαν συμφωνήσει σε άλλες θέσεις με το ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. θεωρήθηκε παρατυπία και αγνοήθηκε.

Τον Δεκέμβριο του 2021, η Επιτροπή Υγείας διοργάνωσε νέα συνεδρίαση και κάλεσε όλους τους αρμόδιους κρατικούς φορείς να συμμετάσχουν. Σε αυτή τη συνεδρίαση διαβάστηκε η τροποποιημένη νομοθετική πρόταση και διατυπώθηκαν ορισμένες ενστάσεις. Συγκεκριμένα, ο εκπρόσωπος του Υ.Ε.Κ.Α. υποστήριξε ότι προτού προχωρήσει στη νομοθετική ρύθμιση του επαγγέλματος της μουσικοθεραπείας στην Κύπρο, οι αρμόδιες υπηρεσίες της βουλής θα πρέπει να εξετάσουν κατά πόσον το επάγγελμα της μουσικοθεραπείας είναι νομοθετικά ρυθμισμένο σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες και τις πρακτικές κατοχύρωσης που εφαρμόζονται από άλλα κράτη στη βάση δεδομένων του Ευρωπαϊκού Κέντρου Κοινοβουλευτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης (European Centre of Parliamentary Research and Documentation, ECPRD). Επιπρόσθετα, ο εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας επεσήμανε ότι πριν από την ψήφιση της νομοθεσίας θα πρέπει να διενεργηθεί αξιολόγηση αναλογικότητας όπως καθορίζει ο «περί του Ελέγχου Αναλογικότητας πριν από τη Θέσπιση Νέας Νομοθετικής Κατοχύρωσης των Επαγγελμάτων Νόμος του 2021» [Ν.. 174(I)/2021], για σκοπούς εναρμόνισης με την πράξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τίτλο «Οδηγία» (ΕΕ) 2018/958. Επίσης, ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας ζήτησε να διατυπωθεί στον νόμο ότι: «άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας γίνονται δεκτά από μουσικοθεραπευτή μόνο μετά από παραπομπή ψυχιάτρου ή κλινικού ψυχολόγου». Ωστόσο, το παραπάνω αίτημα ερχόταν σε αντίθεση με τις διαδικασίες παραπομπής που ακολουθούν τα κρατικά σχολεία ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης, οπότε ο εκπρόσωπος του Υ.Π.Π.Α.Ν. διαφώνησε. Τέλος, ο πρόεδρος της Επιτροπής δήλωσε ότι πριν από την επόμενη συνεδρίαση, το Υπουργείο Υγείας θα πρέπει να έχει διενεργήσει την αξιολόγηση αναλογικότητας, η Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων της Βουλής να έχει διεξαγάγει έρευνα σχετικά με τις νομοθεσίες του μουσικοθεραπευτικού επαγγέλματος σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, στη Σερβία, στο Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ και ο ΣΥ.ΜΟΥ.Κ., το Υπουργείο Υγείας και το Υ.Π.Π.Α.Ν. θα πρέπει να έχουν συμφωνήσει σχετικά με τις διαδικασίες παραπομπής για άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας (βλ. Κυπριακή Δημοκρατία, 2022α).

Τον Μάρτιο του 2022, έγινε η τελική συνάντηση όλων των φορέων στην Επιτροπή Υγείας της Βουλής όπου η υπηρεσία ερευνών εξέδωσε το πόρισμά της έρευνας που διενήργησε. Σύμφωνα με την έρευνα, η μουσικοθεραπεία ρυθμίζεται νομοθετικά μόνο σε μία χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Αυστρία. Στη Λετονία και τη Λιθουανία το επάγγελμα του μουσικοθεραπευτή έχει αναγνωριστεί νομοθετικά ως επάγγελμα θεραπευτή τέχνης. Στο Ηνωμένο Βασίλειο η μουσικοθεραπεία ρυθμίζεται από το νόμο περί Συμπληρωματικών Επαγγελμάτων της Ιατρικής του 1960 που τροποποιήθηκε το 1997, για να συμπεριλάβει τους δημιουργικούς θεραπευτές (θεραπευτές τέχνης, μουσικοθεραπευτές και δραματοθεραπευτές). Η μουσικοθεραπεία συγκαταλέγεται ανάμεσα στα δεκαπέντε (15) συναφή επαγγέλματα υγείας (Allied Health Professions, AHPs) στο Εθνικό Σύστημα Υγείας του Ηνωμένου Βασιλείου (NHS). Ωστόσο, με βάση την εν λόγω έρευνα, παρά το ότι η μουσικοθεραπεία δεν αποτελεί κατά βάση νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα, διδάσκεται σε πολλά δημόσια και ιδιωτικά πανεπιστήμια και εφαρμόζεται σε εθνικά συστήματα υγείας στην Ευρώπη. Περαιτέρω, σε ορισμένες χώρες, όπως η Σουηδία, η Εσθονία και η Ολλανδία, οι μουσικοθεραπευτές έχουν έναν ή περισσότερους συνδέσμους, οι οποίοι μεταξύ άλλων διαθέτουν

επαγγελματικό μητρώο των μελών τους και δεοντολογικό κώδικα (βλ. Κυπριακή Δημοκρατία, 2022β). Το πόρισμά της πιο πάνω έρευνας, είχε πολύ θετικό αντίκτυπο και στήριξε τη ρύθμιση του μουσικοθεραπευτικού επαγγέλματος στην Κύπρο.

Επιπρόσθετα, ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας, διάβασε την έκθεση σχετικά με την αξιολόγηση αναλογικότητας και υποστήριξε την αναγκαιότητα ύπαρξης νομοθεσίας κυρίως για τη διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων των ατόμων στα οποία θα παρέχονται υπηρεσίες μουσικοθεραπείας (βλ. Κυπριακή Δημοκρατία, 2022α). Περαιτέρω, ο ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. υπέβαλε νέο υπόμνημα για μια τελική τροποποίηση στη νομοθετική πρόταση. Σύμφωνα με το υπόμνημα, το Υπουργείο Υγείας, ο ΣΥ.ΜΟΥ.Κ. και το Υ.Π.Π.Α.Ν. συμφώνησαν ότι η ακόλουθη πρόνοια πρέπει να αναφέρεται στο νόμο:

Πρόσωπα με προβλήματα ψυχικής υγείας γίνονται δεκτά από μουσικο-θεραπευτή μόνο κατόπιν παραπομπής από ψυχίατρο ή κλινικό ψυχολόγο: Νοείται ότι, οι πρόνοιες του παρόντος εδαφίου δεν εφαρμόζονται αναφορικά με την παροχή υπηρεσιών μουσικοθεραπείας σε σχολεία ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης. (Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος, 2022, σελ. 859)

Στη συνέχεια, η Επιτροπή αποδέχθηκε τις τροποποιήσεις και επανεξέτασε όλα τα άρθρα της νομοθετικής πρότασης. Τέλος, ο πρόεδρος πρότεινε μια τελευταία συνάντηση, αυτή τη φορά μόνο μεταξύ των μελών της Επιτροπής, για να ελεγχθεί η τελική νομοθετική πρόταση πριν από την Ολομέλεια της Βουλής. Η τελική νομοθετική πρόταση διαμορφώθηκε από το νομοτεχνικό τμήμα της βουλής και περιελάβανε όλες τις τροποποιήσεις που είχαν εισηγηθεί και εγκριθεί από τους αρμόδιους κρατικούς φορείς.

Τον Απρίλιο του 2022, τα μέλη της Επιτροπής Υγείας συζήτησαν σε βάθος τη νομοθεσία και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η νομοθεσία πρέπει να τεθεί προς ψήφιση στην Ολομέλεια της Βουλής.

Ο «νόμος που προβλέπει για την εγγραφή μουσικοθεραπευτών και για άλλα συναφή θέματα» ψηφίστηκε ομόφωνα στην Κύπρο από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 5 Μαΐου του 2022. Οι βουλευτές όλων των πολιτικών κομμάτων υποστήριξαν τη νομοθεσία και τον καθοριστικό της ρόλο στην κατοχύρωση του μουσικοθεραπευτικού επαγγέλματος.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η θέσπιση νομοθεσίας που ρυθμίζει το επάγγελμα του μουσικοθεραπευτή στην Κύπρο αποτελεί ένα μεγάλο επίτευγμα. Η Κύπρος είναι πλέον η δεύτερη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου το επάγγελμα ρυθμίζεται νομοθετικά ως επάγγελμα υγείας. Η αναγνώριση της μουσικοθεραπείας ως επάγγελμα Υγείας ανοίγει νέους δρόμους για την ένταξη των υπηρεσιών μουσικοθεραπείας στο Γενικό Σύστημα Υγείας, σε νοσοκομεία, εγκαταστάσεις ψυχικής υγείας και οίκους φροντίδας ηλικιωμένων. Κατ' επέκταση, η μουσικοθεραπεία δεν θα θεωρείται πλέον ως μια θεραπεία χρήσιμη μόνο για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, αλλά ως μια θεραπευτική προσέγγιση που μπορεί να λειτουργήσει θετικά για μια ποικιλία περιστατικών.

Η ύπαρξη νόμου προστατεύει τόσο τον μουσικοθεραπευτή όσο και τον ασθενή μιας και καθορίζει με σαφήνεια το πλαίσιο εντός του οποίου οι επαγγελματίες μουσικοθεραπείας αποκτούν και διατηρούν την ικανότητα που απαιτείται για την παροχή υπηρεσιών μουσικοθεραπείας υψηλής ποιότητας. Με άλλα λόγια διασφαλίζει ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες μουσικοθεραπείας είναι ασφαλείς, αποτελεσματικές και έχουν ως επίκεντρο τον ασθενή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Agrotou, A. (2008). Music therapy in Cyprus. *Voices: An International Forum for Music Therapy*.
<https://www.voices.no/community/index.html?q=country-of-the-month%252F2008-music-therapy-cyprus>
- Βουλή (2021). Πρακτικά της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας της Βουλής, Συνεδριάσεις για τον «Περί Εγγραφής Μουσικοθεραπευτών και για Άλλα Συναφή Θέματα Νόμος του 2021». Αδημοσίευτο κείμενο.
- Campbell, G. (2003). *The Oxford dictionary of the renaissance*. Oxford University Press.
- Countrystudies.us. (1963). *U.S. Library of Congress – Country studies – Cyprus – Intercommunal violence*.
<http://countrystudies.us/cyprus/13.htm>
- Ker-Lindsay, J., Faustmann, H., & Mullen, F. (2011). *An island in Europe: The EU and the transformation of Cyprus*. Bloomsbury Academic.
- Κυπριακή Δημοκρατία (2022α). Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας για την πρόταση νόμου «Ο περί Εγγραφής Μουσικοθεραπευτών και για Άλλα Συναφή Θέματα Νόμος του 2021».
<https://www.parliament.cy/images/media/redirectfile/23.02.062.133-2021%20%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%95%CE%B3%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AE%CF%82%20%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%B1%CF%80%CE%B5%CF%85%CF%84%CF%8E%CE%BD.pdf>
- Κυπριακή Δημοκρατία (2022β). ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ: Νομοθετική κατοχύρωση του επαγγέλματος του μουσικοθεραπευτή.
<https://www.parliament.cy/images/media/redirectfile/%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%9F%CE%98%CE%95%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%9A%CE%91%CE%A4%CE%9F%CE%A7%CE%A5%CE%A1%CE%A9%CE%A3%CE%97%20%CE%95%CE%A0%CE%91%CE%93%CE%93%CE%95%CE%9B%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%9F%CE%A3%20%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A3%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%98%CE%95%CE%A1%CE%91%CE%A0%CE%95%CE%A5%CE%A4%CE%97.pdf>
- Mallinson, W. (2005). *Cyprus: A modern history*. Bloomsbury Academic.
- McArthur, T., Lam-McArthur, J., & Fontaine, L. (2018). *The Oxford companion to the English language*. Oxford University Press.
- Παγκύπιος Δικηγορικός Σύλλογος (2022). *Νόμος που προβλέπει για την εγγραφή μουσικοθεραπευτών και για άλλα συναφή θέματα (Ν.68(Ι)2022)*. http://www.cylaw.org/nomoi/arith/2022_1_068.pdf
- Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (1992). Έκθεση ειδικής επιτροπής για μελέτη τρόπων παροχής βοήθειας στα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Λευκωσία, Κύπρος.
- WorldAtlas (2018). *Biggest islands in the Mediterranean Sea by area*. <https://www.worldatlas.com/articles/biggest-islands-in-the-mediterranean-sea.html>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΑΝΤΙΤΥΠΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ⁷

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Οινόης 7, Στρόβολος, 2037 Λευκωσία

Τηλ.: +357 97 661501

Email: cy.musictherapy@gmail.com, Website: www.cymta.org

Υπόμνημα Προς: Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας της Βουλής των Αντιπροσώπων

11 Μαρτίου, 2021

Θέμα: Ο περί Εγγραφής Μουσικοθεραπευτών Νόμος

Ο Σύνδεσμος Μουσικοθεραπείας Κύπρου, ως επίσημο οργανωμένο σύνολο καταρτισμένων μουσικοθεραπευτών στην Κύπρο (Αρ. μητρώου σωματείου 3658), ζητά όπως επανεξεταστεί από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας η πρόταση του Περί Εγγραφής Μουσικοθεραπευτών Νόμου, η οποία πλέον είναι κατεπείγον σημαντική.

Ως Σύνδεσμος, έχουμε διενεργήσει στο παρελθόν ακόμα δύο συναντήσεις με την Επιτροπή Υγείας της Βουλής, μια τον Οκτώβριο του 2010 και μια τον Ιούνιο του 2013, χωρίς όμως να έχουμε επιτύχει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Εκ τότε, έχουν γίνει πολλές αλλαγές και ο αυξημένος αριθμός μουσικοθεραπευτών που εργάζεται στη χώρα μας επιβάλλει τη νομοθετική ρύθμιση του επαγγέλματος, χωρίς να αφήνει πολλά χρονικά περιθώρια αναβολής του.

Η θέσπιση νομοθεσίας του επαγγέλματος των μουσικοθεραπευτών είναι μείζονος σημασίας για τους εξής λόγους:

1. Το νομοθετικό πλαίσιο θα δρα προληπτικά σε πιθανά επικίνδυνα φαινόμενα που μπορούν εύκολα να προκύψουν λόγω της απουσίας του. Για παράδειγμα, παραπλάνηση, εκμετάλλευση και κερδοσκοπία σε βάρος των ασθενών από **μη-Μουσικοθεραπευτές**. Ο Σύνδεσμος έχει δεχτεί πάρα πολλές καταγγελίες σχετικά με άτομα που παρουσιάζουν τους εαυτούς τους ως μουσικοθεραπευτές ενώ δεν είναι και τα οποία εργάζονται σε Ιδρύματα ή άλλες δομές που σχετίζονται με ευάλωτες ομάδες. Δυστυχώς, λόγω της έλλειψης νομοθετικής κατοχύρωσης, ο Σύνδεσμος δεν μπορεί να παρέμβει, έτσι τα άτομα αυτά δρουν ανενόχλητα σε βάρος ευάλωτων ομάδων.
2. Θα διασφαλίζει τη σωστότερη δυνατόν άσκηση του επαγγέλματος του μουσικοθεραπευτή (π.χ. κριτήρια για εγγραφή στο Μητρώο, συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη) και ως εκ τούτου την ποιοτικότερη δυνατόν παροχή θεραπείας στον ευάλωτο πληθυσμό που καλείται ο μουσικοθεραπευτής να εξυπηρετήσει.
3. Το νομοθετικό πλαίσιο θα είναι το επίσημο σημείο αναφοράς για αμερόληπτη και ακριβή απεικόνιση της φύσης του επαγγέλματος και του επαγγελματία, για εξάλειψη σύγχυσης και αποπροσανατολισμού.

⁷ Το παρόν αντίτυπο δημοσιεύεται με την άδεια του Συνδέσμου Μουσικοθεραπείας Κύπρου.

4. Θα καταστεί επίσημο σημείο εκκίνησης για μια σωστή πορεία και ανέλιξη του επαγγέλματος, όπως και συμπερίληψής του στο ΓΕΣΥ, πράγμα που έχει ήδη γίνει για συναφή επαγγέλματα υγείας.
5. Οι μουσικοθεραπευτές χρήζουν ίσης μεταχείρισης με τους υπόλοιπους επαγγελματίες υγείας αναφορικά με τη διασφάλιση των επαγγελματικών τους καθηκόντων, όπως και των εργασιακών τους δικαιωμάτων.
6. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι το επάγγελμα της μουσικοθεραπείας ήδη ασκείται στην Κύπρο και ο ρυθμός ζήτησης και παροχής του αυξάνεται συνεχώς τα τελευταία χρόνια. Οι μουσικοθεραπευτές εργοδοτούνται τόσο από το Υπουργείο Υγείας, στις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας (με αγορά υπηρεσιών), όσο και από το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας στα Ειδικά Σχολεία. Η χρησιμότητα της μουσικοθεραπείας αποδεικνύεται από την αύξηση των μουσικοθεραπευτών στα Ειδικά Σχολεία. Από το 2017, το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας διόρισε ακόμα δέκα μουσικοθεραπευτές, που σύμφωνα με τα στοιχεία διορισμών 2019-2020, το ποσοστό των έκτακτων έφτασε το 63,15%, το πιο ψηλό ποσοστό σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ειδικότητες. Αυτό αδιαμφισβήτητα οφείλεται, σε ένα μεγάλο βαθμό, στην αποδοχή της συμβολής και αποτελεσματικότητας που έχει επιδείξει ο κλάδος. Έτσι, η θέσπιση νομοθεσίας γίνεται τάχιστα πιο αναγκαία για όλους τους πιο πάνω λόγους.

Αξίζει να σημειωθεί πως ο Σύνδεσμος έχει μελετήσει εκτενέστερα το θέμα των προσόντων για εγγραφή στο μητρώο (άρθρο 8 στην πρόταση), μετά από εκδήλωση διαφόρων απόψεων και προβληματισμών, κατά τη διάρκεια των προηγούμενων συνεδριών του 2010 και 2013. Οι προβληματισμοί επικεντρώνονταν κυρίως στο γεγονός ότι προτείνεται αναγνώριση Μεταπτυχιακού-Μαστερ στη Μουσικοθεραπεία, ως επαρκές προσόν για εγγραφή στο μητρώο. Ο Σύνδεσμος, από τότε έχει κάνει αρκετές ενέργειες ώστε να διασφαλίσει πως η κατάρτιση των μουσικοθεραπευτών με μάστερ από αναγνωρισμένα πανεπιστήμια του εξωτερικού είναι επαρκές προσόν:

1. Μετά από μια σειρά βημάτων του Συνδέσμου με εκπροσώπους του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας και του ΚΥΣΑΤΣ, καταφέραμε να γίνεται συνεκτίμηση του μεταπτυχιακού τίτλου επιπέδου Master στη Μουσικοθεραπεία και του πρώτου πτυχίου των υποψηφίων και να δίνεται τίτλος ισότιμος και αντίστοιχος προς Πτυχίο πανεπιστημιακού επιπέδου στον κλάδο/ειδίκευση της Μουσικοθεραπείας.
2. Επίσης, πρέπει να τονίσουμε πως στις πλείστες περιπτώσεις όπου οι υποψήφιοι ήταν κάτοχοι μεταπτυχιακού στη Μουσικοθεραπεία, κατά τη συνεκτίμηση δεν υπολείπονταν μαθήματα σε σχέση με το πρότυπο πρόγραμμα σπουδών Μουσικοθεραπείας, όπως αυτό καθορίζεται από το ΚΥΣΑΤΣ.

3. Το ΚΥΣΑΤΣ μετά από συναντήσεις που κάναμε με την επιτροπή του, διόρισε, ως ανεξάρτητους κριτές, δυο ακαδημαϊκούς, εγνωσμένου κύρους, οι οποίοι είναι καθηγητές σε αναγνωρισμένα πανεπιστήμια του εξωτερικού, στον κλάδο της Μουσικοθεραπείας.

Επιπροσθέτως, θα πρέπει να τονίσουμε πως τα αναγνωρισμένα προγράμματα μουσικοθεραπείας, στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες και ιδιαίτερα του Ηνωμένου Βασιλείου (από πού οι περισσότεροι Κύπριοι Μουσικοθεραπευτές είναι απόφοιτοι), είναι σε **Μεταπτυχιακό-Μάστερ** επίπεδο. Αυτά τα μεταπτυχιακά είναι σχεδιασμένα ώστε να προετοιμάσουν τον μουσικοθεραπευτή να μπορεί να ανταπεξέλθει σε ένα απαιτητικό τομέα, όπως είναι ο ευρύτερος τομέας της υγείας και να προσφέρει την καλύτερη ποιότητα υπηρεσιών. Περιλαμβάνουν κλινική εμπειρία και συνεχή εποπτεία.

Το Ηνωμένο Βασίλειο, είναι μία από τις τρεις Ευρωπαϊκές χώρες, μαζί με την Αυστρία και τη Λετονία, όπου το επάγγελμα του μουσικοθεραπευτή διέπεται από ανάλογη νομοθεσία από το 1996. Όσον αφορά στις σπουδές και στην διαδικασία αναγνώρισης της μουσικοθεραπείας στο Ηνωμένο Βασίλειο, έχει γίνει μια εκτενής αξιολόγηση των Μουσικοθεραπευτών που έπρεπε για αρκετό καιρό, γι' αυτόν τον λόγο, να συνεργαστούν με το Υπουργείο Υγείας (Department of Health-DoH). Αφού συλλέχθηκαν αρκετά στοιχεία για την επίδραση και αποτελεσματικότητα της συνεισφοράς της μουσικοθεραπείας ως επάγγελμα υγείας, τότε οι μουσικοθεραπευτές μπορούσαν να υποβάλουν αίτηση στο τότε Συμβούλιο Επαγγελματιών Υγείας (Health Professions Council-HPC, το οποίο ενεργεί ως Συμβούλιο Εγγραφής 20 περίπου Επαγγελματιών Υγείας). Εφόσον η αίτηση γινόταν αποδεκτή, τότε θα μπορούσε να περάσει προς κοινοβουλευτική ψήφιση και οι μουσικοθεραπευτές σε επαγγελματική κατοχύρωση (από τα πρακτικά της Γενικής Συνέλευσης της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Μουσικοθεραπείας (EMTC) στο Ταλλίν τον Ιούνιο του 2012 – αναφορά της Τέσσα Ουότσον, εκπροσώπου Ηνωμένου Βασιλείου στο θέμα αναγνώριση/εγγραφή).

Επιπλέον, είναι ευρέως αποδεκτό πως το εκπαιδευτικό και το επαγγελματικό επίπεδο στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι από τα πλέον αξιόπιστα στην Ευρώπη. Αναφερόμαστε στο παράδειγμα του Ηνωμένου Βασιλείου γιατί οφείλουμε να λάβουμε σοβαρά υπόψη τις τάσεις χωρών όπου το επάγγελμα είναι ήδη εδραιωμένο και κατοχυρωμένο, ιδιαίτερα λόγω του ότι δεν υπάρχει ακόμη αναγνωρισμένο πανεπιστημιακό πρόγραμμα στον τομέα της μουσικοθεραπείας στην Κύπρο, αλλά ούτε και στην Ελλάδα, για να υπάρξει έγκυρο μέτρο σύγκρισης.

Εν κατακλείδι και λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, πιστεύουμε ότι είναι σημαντικό να υπάρξει, σε αυτό το εξελικτικό στάδιο, ανάλογη νομοθεσία που να ρυθμίζει το επάγγελμα όπως και Συμβούλιο Εγγραφής που θα πιστοποιεί την κατάρτιση του μουσικοθεραπευτή και θα κατευθύνει προς τακτική συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη, για την πιο ποιοτική παροχή θεραπειών. Με αυτόν τον τρόπο θα προστατεύεται στο μέγιστο, οποιοδήποτε άτομο παραπέμπεται, χρειάζεται, επιζητεί και λαμβάνει τις υπηρεσίες μουσικοθεραπείας, όπως και θα διασφαλίζεται και το δικαίωμα που έχουν οι μουσικοθεραπευτές να είναι αναγνωρισμένο και

κατοχυρωμένο επάγγελμα υγείας, ακολουθώντας τα πρότυπα εργασίας που επικρατούν στις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές και ανεπτυγμένες χώρες.

Εκ Μέρους του Συνδέσμου Μουσικοθεραπείας Κύπρου

Αντωνία Πλυσή
(Πρόεδρος)

English abstract | Αγγλική περίληψη

The process of the legislative regulation of the music therapy profession in Cyprus

Antonia Plysi | Panagiota Kapnisi

ABSTRACT

On 5th May 2022, a law on the registration of music therapists and other related matters [N.68(1)2022] was unanimously ratified by the House of Representatives in Cyprus. This report describes in detail the process that the Cyprus Music Therapy Association (CyMTA) followed in order to achieve legislative regulation of the music therapy profession. Before analysing the regulation process, we present a short introduction to Cyprus' history to clarify the particular political situation of the country. Then, we provide a historical review of the development of music therapy and the music therapy profession in Cyprus. Finally, we describe the Cypriot constitutional framework, as the statutory consolidation of the music therapy profession in Cyprus was mainly achieved through constitutional procedures.

KEYWORDS

Cyprus, music therapy law, statutory consolidation, health profession, legislative regulation